

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(9), 2022

Мукачево

Дяденчук А.Ф.
кандидат технічних наук,
Таврійський державний агротехнологічний університет
ім. Дмитра Моторного

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ТА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЗАГАЛЬНОГО КУРСУ ФІЗИКИ

У статті розглянуто особливості формування креативності та творчого мислення у здобувачів вищої освіти під час вивчення загального курсу фізики. Розглянуто деякі форми роботи студентів на заняттях у процесі вивчення загального курсу фізики та фактори, що сприяють розвитку креативності та творчості здобувачів освіти.

Ключові слова: науково-технічна творчість, творча діяльність, прикладні завдання.

The article considers the peculiarities of the formation of creativity and creative thinking in higher education students while studying the general course of physics. Some forms of students' work in the classroom in the process of studying the general course of physics and the factors that contribute to the development of creativity and creativity of students are considered.

Key words: scientific and technical creativity, creative activity, applied tasks.

У зв'язку з розширенням бази наукових знань та позитивною динамікою науково-технічного прогресу перед освітньою системою постає питання про підготовку технічно грамотних інженерних кадрів, з розвинутим творчим мисленням, здатних до інноваційної інженерно-технічної діяльності.

Фізика, будучи основою для вивчення інженерних наук, стає базисом розвитку логічного, креативного, технічного мислення, творчого потенціалу, формування компетенцій здобувачів вищої освіти в професійній підготовці. Творче мислення, доповнюючи інші види мислення, є важливим видом мислення майбутнього інженера [1], яке характеризується створенням нового продукту й новоутвореннями в ході пізнавальної діяльності [2]. Сформованість цього виду мислення багато в чому визначається якістю освітнього процесу. Правильно організований навчальний процес дозволить ознайомити студентів з сучасною методологією творчості, буде сприяти формуванню особистості, що

прагне до самовдосконалення, здатної на ґрунтовне та креативне вирішення професійних завдань [3].

Рішенням в даній ситуації буде розробка нових, науково-обґрунтованих методів управління творчою діяльністю студентів як на профільних дисциплінах, так і дисциплінах загального циклу підготовки.

Метою статті є виявлення особливостей формування креативності та творчого мислення у здобувачів вищої освіти під час вивчення загального курсу фізики.

Креативність та творче мислення розглядаються вченими як важливі складові професійної підготовки сучасного інженера [4]. Так, в роботах С. Дімітрової-Бурлаєнко, Н. Підбуцької, Т. Яковенко та інших вчених зазначено, що для формування і розвитку креативності в освітньому процесі повинні бути створені відповідні умови. При цьому необхідно враховувати мету і задачі науково-технічної творчості, а саме:

- формування у студентів стійкого інтересу до техніки та явищ природи;
- розвиток творчого технічного мислення, пізнавальних та професійних інтересів, що підвищують мотивацію до навчання;
- напрацювання стійких навичок самостійної творчої роботи, прагнення до пошуку, здатності застосовувати теоретичні знання і практичні навички в житті.

На рис. 1 наведено деякі форми роботи студентів на заняттях у процесі вивчення загального курсу фізики для розвитку креативності та творчості. Даний перелік може бути розширений такими формами організації навчання як семінари, факультативні заняття, олімпіади, екскурсії тощо.

Рис. 1. Шляхи розвитку креативності та творчого мислення.

При створенні умов для розвитку креативності та творчого мислення в загальному курсі фізики необхідно враховувати, що у зв'язку з обмеженістю

аудиторних годин, курс має викладатися в скороченому вигляді. При цьому однією з головних задач є ознайомлення студентів з творчою діяльністю – вони повинні навчитися застосовувати сучасні методи наукового пізнання, методи фізики для розв’язування прикладних задач, коректно представляти результати пізнавальної діяльності і т. д. Викладачу при цьому варто створити умови для формування готовності до творчої діяльності студентів, враховуючи їхні індивідуальні особливості. Розглянемо фактори, що сприяють розвитку креативності та творчості студентів при навчанні фізики (рис. 2).

Рис. 2. Фактори, що впливають на розвиток креативності та творчого мислення у здобувачів вищої освіти.

У процесі вивчення загального курсу фізики доцільно використовувати матеріал, що розкриває сутність фізичних законів, явищ, процесів, теорій на основі використання спеціальних демонстраційних установок; матеріал, що ілюструє застосування фізичних явищ і законів у техніці та принцип дії деяких технічних приладів; матеріал, на основі якого можливі організація та проведення студентами самостійних досліджень, експериментів, конструювання приладів.

Важливими моментами виступають аналіз проблемної ситуації, прогнозування, висунення та обґрунтування гіпотези, встановлення причинно-

наслідкових зв'язків, а також врахування при розгляді ситуації різноманітних точок зору. Як і практичні вміння, креативність і творчість потрібно розвивати в процесі виконання самостійних завдань, в процесі вирішення яких студенти закріплюють вміння використовувати формально-логічні операції і прийоми розумової діяльності, засвоюють основи методів наукових досліджень і деякі методи розв'язання прикладних професійних задач тощо.

Одним із основних факторів розвитку креативності і творчості є мотивація. Формування мотиваційно-цільових аспектів творчої діяльності студентів повинно бути ефективним при залученні їх в навчальну діяльність. У зв'язку з цим зростає значення заохочення творчої діяльності, а також включення в дану діяльність змагального моменту, використання завдань, що доступні та посилені виконавцям і забезпечують високий ступінь пізнавальної активності.

Також досить важливим під час розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти є реалізація міжпредметних зв'язків фізики з математикою, хімією, інформатикою, дисциплінами електротехнічного спрямування тощо [5-6].

Таким чином, розвиток креативності і творчого мислення майбутніх інженерів в освітньому процесі дозволяє суттєво підвищити результативність навчання, сформуванню у них знання, уміння, технічне мислення, творчі здібності, підготувати студентів до самоосвіти та майбутньої професійної діяльності. Організація навчального процесу з врахуванням вищенаведених умов та факторів показала розвиток у студентів уміння концентрувати увагу на виявленні суттєвих проблем та їхньому вирішенні, цілеспрямовано пізнавати, знаходячи інформацію за допомогою сучасних способів, уважно сприймати її та цілеспрямовано застосовувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підбуцька Н. В. Особливості креативності майбутнього інженера як складової його професіоналізму / Н. В. Підбуцька // Збірник наукових праць К-ПНУ імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Проблеми сучасної психології. – 2014. – Вип. 26. – С. 468–477.
2. Хом'як І. Розвиток критичного мислення у студентів-філологів / І. Хом'як // УМЛШ. – 2019. – № 1. – С. 2–7.
3. Дімітрова-Бурлаєнко С. Д. Формування креативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі викладання дисциплін фізико-математичного циклу / С. Д. Дімітрова-Бурлаєнко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2017. – Вип. 55(108). – С. 526–533.

4. Дімітрова С. Д. Формування креативної складової майбутнього інженера / С. Д. Дімітрова, Н. П. Гиря // Концептуальні проблеми сучасної освіти: тези доп. 29-ї Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Івано-Франківськ, 15 квітня 2020 р.: у 2 ч. – Івано-Франківськ, 2020. – Ч. 2. – С. 33–38.
5. Дяденчук А. Ф. Міжпредметні зв'язки фізики та загальнопрофесійних дисциплін при підготовці фахівців інженерних спеціальностей / А. Ф. Дяденчук // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. кол. В. В. Гоблик; заст. гол. ред. Т. І. Молнар. – Мукачєво: РВВ МДУ, 2021. – Вип. 1(7). – С. 216–220.
6. Дяденчук А. Ф. Використання міждисциплінарних зв'язків фізики і хімії під час науково-дослідницької діяльності студентів [Електронний ресурс] / А. Ф. Дяденчук, Н. С. Пшенична // Наукові записки молодих учених. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім В. Винниченка, 2020. – № 5. – Режим доступу: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/SNYS/article/view/1733>. (дата звернення 29.03.2022).

УДК 373.2.015.311-053.4:37.016:81-028.31

Іваник О.В.

**здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
спеціальність 012 Дошкільна освіта,
Мукачівський державний університет**

Атрощенко Т.О.

**доктор педагогічних наук, професор,
доцент кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту
Мукачівський державний університет**

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У СВІТЛІ ВИМОГ СУЧАСНОЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті здійснено теоретичне обґрунтування процесу формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку у світлі вимог сучасної дошкільної освіти. Представлено найбільш вагомій позиції науковців з проблеми дослідження. Розкрито дієві чинники формування мовленнєвої особистості дитини (за О. Трифоною).